

Josef Svoboda patří u nás i ve světě, mezi několik scénografů, jejichž práce je známá i mezi širokou kulturní veřejností. Spolu s Františkem Trösterem a Vlastislavem Hofmanem se asi nejvíce zapsal do povědomí divadelních návštěvníků. Jeho invence a výtvarný a technický talent (světelné experimenty a použití polopropustných zrcadel) může diváky při návštěvě Laterny Magiky fascinovat ještě dnes. A právě s touto scénou je jeho jméno nejvíce spojené. Málokdo však již zná jeho začátky ve Velké opeře 5. května. Zde jako velmi mladý, začínající výtvarník působil až do r. 1948, kdy bylo divadlo zrušeno, jako šéf výpravy. Našel tu prostředí stejně mladých nápaditých a tvůrčích divadelníků a režisérů, kteří společně vytvořili zcela unikátní scénu, která svým projevem nabourávala vžitá operní konvence. Josef Svoboda jim k tomu vytvářel neotřelé scénografie, vždy perfektně odpovídající stylu inscenace. Ať to byly Hoffmanovy povídky, Prodaná nevěsta, Tosca (uváděná ve Státní opeře v tomto provedení i dnes) nebo Výlety pana Broučka, vždy vycházel z podstaty příběhu. Nikdy se však při tom neotáčel na tradiční zažitá schémata předešlých generací a vytvářel svůj nový scénický prostor.

Ve své práci jsem se nejdříve snažila v krátkosti nastínit situaci v divadelnictví v poválečných letech a popsat vznik, rozdělení, následný vývoj, charakter a význam Divadla 5. května. Dále již následuje část věnovaná Josefu Svobodovi, jeho tvůrčím začátkům a pojetí scénografie. Největší díl je pak věnován jeho působení ve Velké opeře 5. května a popisu jednotlivých inscenací. Poslední část se zabývá reakcí dobové kritiky.